

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.5.107](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.107)

УДК: 336.717.061

*О. О. Казак,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та економіки,
Київський Університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0003-2088-9022
Д. Ю. Дворецький,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Київський Університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна
ORCID ID 0000-0003-0323-6409*

СУТНІСТЬ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЇЇ АНАЛІЗУ НА ПРИКЛАДІ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

*O. Kazak
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Economics,
Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine
D. Dvoretzky
candidate of the first (bachelor's) level of higher education,
Borys Hrinchenko University of Kyiv, Kyiv, Ukraine*

THE ESSENCE OF THE BORROWER'S CREDITWORTHINESS AND ORGANIZATIONAL PRINCIPLES OF ITS ANALYSIS ON THE EXAMPLE OF "CREDIT AGRICOLE BANK"

На сьогоднішній день аналіз теоретичних та наукових джерел відсутність єдиного чіткого визначення поняття «кредитоспроможності». Серед багатьох науковців існує дискусія щодо даного питання. Це ускладнює практичний процес самого аналізу кредитоспроможності, адже незрозумілим є те, що саме необхідно аналізувати. Аналіз Закону України «Про банки і банківську діяльність» свідчить про відсутність чіткого визначення поняття кредитоспроможності також. Виокремлення єдиного підходу до визначення поняття «кредитоспроможність» дало б можливість ефективніше працювати на практиці з цим поняттям. Для того, щоб її проаналізувати, необхідно чітко усвідомлювати, що таке кредитоспроможність, яку дуже часто плутають з платоспроможністю, наприклад.

У даному дослідженні проведено еволюційний огляд формування терміну «кредитоспроможність», визначено необхідність розділяти поняття кредитоспроможності позичальника – фізичної особи та кредитоспроможності позичальника – юридичної особи, на підставі висвітлених ключових результатах аналізу фінансових показників діяльності банку «Креді Агріколь» розглянуто та викладено методикку проведення аналізу кредитоспроможності позичальника банку «Креді Агріколь», Результати аналізу його фінансових показників свідчать про доцільність та оптимальність

використовуваної банком методики. Продемонстровано наявний високий відсотковий дохід, а особливо за кредитними операціями, запорукою якого є високий рівень аналізу кредитоспроможності позичальників.

Today, the analysis of theoretical and scientific sources shows the lack of a single clear definition of the concept of "creditworthiness". There is a debate among many scholars on this issue. This complicates the practical process of the credit analysis itself, because it is unclear what exactly needs to be analyzed. Analysis of the Law of Ukraine "On Banks and Banking" shows the lack of a clear definition of creditworthiness as well. Identifying a single approach to defining the concept of "creditworthiness" would make it possible to work more effectively in practice with this concept. In order to analyze it, it is necessary to clearly understand what is creditworthiness, which is often confused with solvency, for example.

This study conducted an evolutionary review of the formation of the term "creditworthiness", identified the need to separate the concept of creditworthiness of the borrower - individual and creditworthiness of the borrower - legal entity, based on the key results of the analysis of financial performance of Credit Agricole Bank bank. The results of the analysis of its financial indicators testify to the expediency and optimality of the methodology used by the bank. Demonstrated high interest income, especially in lending operations, which is guaranteed by a high level of analysis of creditworthiness of borrowers.

Ключові слова: *кредитоспроможність; аналіз кредитоспроможності; позичальник; показники фінансового стану; методика аналізу кредитоспроможності позичальника.*

Key words: *creditworthiness; creditworthiness analysis; borrower; financial condition indicators; method of borrower's creditworthiness analysis.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогоднішній день відбувається багато різноманітних змін в економіці України, зокрема їх зазнає й кредитна сфера нашої держави. Унаслідок даних змін кредит має ще більш значущий вплив та відіграє ключову роль у процесі суспільного відтворення. В таких умовах операції банків, зокрема кредитні операції, набувають характер підвищеної ризикованості. Адже від умов ведення банківської діяльності та від її результатів залежить фінансова стійкість банківської установи. Значну роль у ризикованості банківських операцій відіграють позичальники банківської установи. При цьому аналіз кредитоспроможності позичальника є важливою компонентою банківського ризик-менеджменту як для самого банку, так і для його позичальника. Від точності та достовірності аналізу залежить не тільки рішення щодо отримання певним позичальником кредиту, а й щодо суми кредиту, яку зможе надати банк, термін кредитування та вартість.

Для позичальника його кредитоспроможність є дуже важливою, адже вона впливає на всю його діяльність. Якщо банки не будуть надавати необхідні кошти даному клієнту, він не зможе здійснювати подальший розвиток та відтворення своєї діяльності. Для банку аналіз кредитоспроможності несе ще більш значущий вплив. Він важливий не лише для результату однієї конкретної угоди, але й для всієї діяльності у сфері кредитування. Банк повинен кваліфіковано та відповідально підходити до аналізу кредитоспроможності кожного свого позичальника, щоб не зазнати гіркого досвіду.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Над розв'язанням питань вдосконалення методики оцінювання кредитоспроможності позичальників присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як Л. Примостка, М. Білик, І. О. Бланк, Н. Притуляк, В. Галасюк, А. Гідулян, Г. Панова, О. Стойко, В. Янишевська та інші. Однак, безліч аспектів досліджуваної проблеми залишається недостатньо висвітлене та потребує подальшого опрацювання.

МЕТА СТАТТІ полягає у розкритті сутності кредитоспроможності позичальника та організаційних засад її аналізу на прикладі «Креді Агріколь Банк».

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Термін «кредитоспроможність» зазнавав змін та еволюції у процесі свого існування. Так само, як і культура кредитування, кредитоспроможність багато у чому залежить від рівня розвитку кожної окремої країни, від ступеня інтегрованості у світовому ринку, а також від розвиненості ринкових відносин. Тобто економічне середовище чинить безпосередній вплив на дефініцію кредитоспроможності. Наприклад, аналіз кредитоспроможності позичальників двох різних за ступенем розвитку країн має значну диференціацію. Очевидно, що позичальники слабо розвинених країн не зможуть відповідати вимогам за критеріями

кредитоспроможності економічно розвинутих країн. Ці та інші фактори обумовлюють широку диференціацію визначень даного терміну.

Варто зазначити, що багато економічних категорій і термінів не мають чіткого та єдиного визначення серед різних науковців. Термін «кредитоспроможність» також не став винятком. Поняття кредитоспроможності формувалося в Україні під впливом історичних змін. З 1921 по 1929 роки, у період НЕПу кредитоспроможність розумілася як готовність до здійснення кредитної операції й можливістю своєчасного повернення отриманої позики. З 1930 до 1932 рр. у період планового реформування кредитоспроможність, як категорію, взагалі було виключено із широкомасштабного вжитку. У цей період з'явилася планово-адміністративна економіка, яка передбачала внутрішній розподіл усіх необхідних матеріальних, фінансових та трудових ресурсів. Вже у середині вісімдесятих років 20-го століття відбулося повернення до дослідження поняття «кредитоспроможності». Зрозумілим є той факт, що зі швидкістю та прогресивністю розвитку економіки та банківського сектору підвищувалась увага до процесів кредитування та до методів зниження ризику кредитних операцій.

Цікавим є те, що ще у 18 столітті А. Сміт, М.Х. Бунге та В.П. Косинський користувалися у своїх роботах терміном «кредитоспроможність». Одним з перших, хто досліджував дане поняття, є Микола Християнович Бунге. Він наголошував на тому, що кредитоспроможність клієнта перш за все базується на його власних моральних якостях. На сьогоднішній день це можна перефразувати у ступінь ділової репутації позичальника. Також російський вчений-економіст говорив про здатність клієнта відтворити авансовані кошти задля погашення взятого боргу. Все це науковець виклав у своїй праці «Теорія кредиту» [1].

З плином часу так і не з'явилося єдиної думки щодо визначення поняття «кредитоспроможність». Наприклад, Л. О. Примостка у своєму посібнику «Фінансовий менеджмент банку» визначає кредитоспроможність позичальника як здатність юридичної чи фізичної особи повністю і в зазначені терміни виконати всі умови кредитної угоди [2, с. 144]. Досить схоже визначення кредитоспроможності наводять М. Д. Білик та Н. М. Притуляк. З їхньої точки зору кредитоспроможність – це спроможність клієнта в повному обсязі та у визначеній кредитною угодою строк розраховуватися за своїми борговими зобов'язанням [3]. Багато науковців розглядають кредитоспроможність, як можливість, або спроможність, або здатність позичальника повністю та у певний, попередньо обумовлений строк покрити свій борг. Деяке доповнення до даного погляду на це поняття пропонує В. Галасюк. Він вважає, що позичальник має розраховуватися за своїми борговими зобов'язаннями саме грошовими коштами. Ці кошти мають бути результатом звичайної діяльності [4]. Цікавим є визначення, яке надають автори А. Гідулян, Г.С. Панова, О. Я. Стойко, В. Янишевська, а саме: кредитоспроможність – це системна оцінка банком існуючих реальних можливостей погашення наданої ним позики [5; 6; 7; 8]. Даний підхід визначає поняття «кредитоспроможності» як банківську оціночну категорію. Він не приділяє значної ролі позичальнику як ключовому суб'єкту процесу визначення даної категорії. Також своє визначення кредитоспроможності представляли такі автори, як Л. П. Білих, І. О. Бланк, Я. Соколов. Вони говорять про те, що кредитоспроможність – це сукупність умов, що окреслюють спроможність підприємства залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі у визначений термін [9; 10; 11]. Автори О.А. Кириченко, В.Д. Лагутін, А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, С.М. Ільясов, А. Т. Кияк розглядають кредитоспроможність з позиції наявності конкретних передумов, які є у позичальника для отримання і погашення раніше отриманого кредиту [12; 13; 14; 9; 15; 16]. Декілька інших підходів говорять про те, що не можна певною мірою оцінити кредитоспроможність як фінансово-господарський стан. Адже поняття кредитоспроможності являється не економічною характеристикою, а ось джерелом забезпечення кредитоспроможності можуть бути тільки грошові кошти, матеріальні ресурси не можуть виконувати цю функцію. Доцільним є наведення визначень поняття кредитоспроможності тих авторів, погляди яких відображають вищезазначене. Наприклад, Р. Дякова пише, що кредитоспроможність – це сукупність фінансових і матеріальних можливостей одержати і сплатити кредит в установлений термін й у повній сумі [17]. Також дане поняття розглядають все ж таки, як фінансово-господарський стан підприємства. Однак поруч із цим М. Сахарова та В. Хрестинин наголошують на тому, що це такий фінансово-господарський стан, який дає впевненість у ефективному використанні позичених коштів, спроможність та готовність позичальника повернути кредит згідно умов договору. Тобто знову йде наголошення на тому, що повертати кредит необхідно саме грошовими коштами [18; 19]. Досить цікавою особливістю є те, що більшість науковців не приділяють уваги суб'єктній частині питання визначення кредитоспроможності. Можливо так сталося, бо у більшості випадків розглядалась кредитоспроможність саме юридичних осіб. Проте у такому разі було забуто взяти до розгляду кредитоспроможність фізичних осіб. Важливим є оцінювання можливості фізичних осіб розраховуватися за бажаними сумами позички. Такі маленькі з першого погляду кредити у майбутньому можуть бути частиною проблемних кредитів банку. Правильним кроком є надання визначення кредитоспроможності з точки зору позичальників юридичних осіб та позичальників фізичних осіб. О. І. Поездник зазначає, що кредитоспроможність характеризує спроможність та готовність позичальника до здійснення кредитної операції. Дана операція має бути оцінена банком з точки зору фінансово-економічного становища позичальника та якості зробленої ним кредитної пропозиції. Також банку важливо проаналізувати прийнятність кредитного ризику, який може нести позичальник [20].

З розглянутого вище впливає той факт, що у сучасному світі варто розділяти поняття кредитоспроможності позичальника – фізичної особи та кредитоспроможності позичальника – юридичної особи. Адже існують деякі критеріальні відмінності цих понять. Кредитоспроможність юридичної особи

певною мірою відображає ефективність її діяльності, використання запозичених коштів. Для фізичної особи найважливішим є раціональна оцінка її можливості акумулювати необхідну суму коштів до моменту погашення існуючої у неї заборгованості. Ці кошти можуть бути отримані з різних джерел. Ми не можемо ототожнювати кредитоспроможність підприємств та звичайних осіб за параметрами та масштабами обчислень та роботи. Однак, звичайно, сам корінь даного поняття зостається для всіх позичальників єдиним, спроможністю у певний визначений час, повністю погасити перед банком свої борги. Хоча потім система показників і різноманітності у будові механізму руху коштів у фізичної особи споживача та великого суб'єкта господарювання дуже відмінні.

В економічному словнику кредитоспроможність, що на англійській – solvency, означає наявність передумов для одержання позичок, спроможність повернути їх. Автори дещо розширюють це визначення. Кредитоспроможність позичальника визначається показниками, які характеризують його обов'язковість при розрахунках за раніше одержаними кредитами, його поточне фінансове становище і перспективи змін. Також, як і у всіх інших визначеннях, у цьому не забули про головну сутність, а саме: спроможність при необхідності мобілізувати грошові кошти з різних джерел. У словнику також вирішили конкретизувати дане поняття стосовно підприємств. Говориться про те, що кредитоспроможність може вимірюватися показниками ліквідності балансу або окремих видів активів[21].

Раніше у нормативно-правовому акті, який втратив чинність у 2017 році наводилося точне визначення кредитоспроможності. Згідно того Закону під кредитоспроможністю розуміли наявність у боржника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки [22]. Проте на сьогоднішній день у чинному положенні немає чіткого визначення кредитоспроможності [23; 24]. Навіть аналіз Закону України «Про банки і банківську діяльність» засвідчив про відсутність чіткого визначення поняття кредитоспроможності [25]. Дане дослідження визначає кредитоспроможність як наявність відповідного фінансового стану для погашення кредиту, бажання у заздалегідь визначений строк погасити своє зобов'язання у позичальника, як юридичної особи, так і фізичної особи.

Сучасні банки використовують різні підходи для аналізу кредитоспроможності позичальників, але під час розробки внутрішніх положень кожен бере до уваги методичні рекомендації Національного банку України. Вибір методик може залежати від строку перебування того чи іншого банку на ринку. Банки, які вже давно перебувають на ринку, використовують більш класичні підходи для оцінки, проте й вони намагаються вводити певні інновації у своїй діяльності. Новостворені банки націлені на новітні методики аналізу. Хоча, на думку авторів, оптимальним варіантом оцінки є поєднання надбання минулих років та впровадження інновацій для досконалішого аналізу кредитоспроможності позичальника.

Дослідження даного питання доцільно провести на прикладі банку «Креді Агріколь Банк», який являється найстаршим іноземним банком в Україні. Право власності на даний банк належить одній з найбільших світових фінансових груп, а також найголовнішому партнеру французької економіки, групі КРЕДІ АГРІКОЛЬ (Франція). Надійність та стабільність даного банку є однією з найбільших в Україні. Свідченням цього є перші місця за рейтингами стійкості банків, за надійністю банківських вкладів [26]. Вищезазначене дає підстави стверджувати, що однією з найголовніших складових успіху даного банку є методика оцінки кредитоспроможності своїх позичальників.

Доцільність розгляду методики банку «Креді Агріколь» підтверджується результатами проведеного аналізу його активів (табл. 1) та визначенням ролі кредитних операцій у них.

Таблиця 1.
Аналіз активів банку «Креді Агріколь» та роль кредитних операцій у них

Активи	Питома вага, %				Темп приросту, %		
	2016	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Грошові кошти та їх еквіваленти	35,25	28,14	25,06	19,47	-17,35	-5,64	-16,35
Кредити та заборгованість банків	8,71	3,58	3,33	7,04	-57,41	-1,63	127,81
Кредити та заборгованість клієнтів	51,87	62,67	66,14	65,79	25,07	11,82	7,09
Інвестиції в цінні папери	2,17	3,44	3,05	4,13	64,32	-6,18	45,85
Похідні фінансові активи	0,00	0,00	0,14	0,14	-	100,00	3,88
Інвестиційна нерухомість	0,02	0,02	0,02	0,02	-10,87	-8,21	15,79
Відстрочений податковий актив	0,00	0,04	0,05	0,00	-	30,22	-100,00
Основні засоби та нематеріальні активи	1,67	1,81	1,90	2,53	12,28	11,31	43,10
Активи з права користування	0,00	0,00	0,00	0,37	-	-	-
Інші фінансові та нефінансові активи	0,28	0,29	0,29	0,52	4,12	6,06	94,15
Необоротні активи, утримувані для продажу	0,03	0,01	0,03	0,003	-83,50	433,69	-88,80
Усього активів	100	100	100	100	3,51	5,96	7,66

*Джерело: оброблено авторами на основі [26]

Результати проведених розрахунків свідчать про наявну позитивну тенденцію зростання загальних активів банку, адже банк "Креді Агріколь" веде активну діяльність на ринку банківських послуг. Найбільшу питому вагу в активах банку займають саме кредити та заборгованість клієнтів. Щорічне збільшення частки кредитів в активах банку за винятком 2019 року свідчить про проведення банком поміркованої кредитної політики.

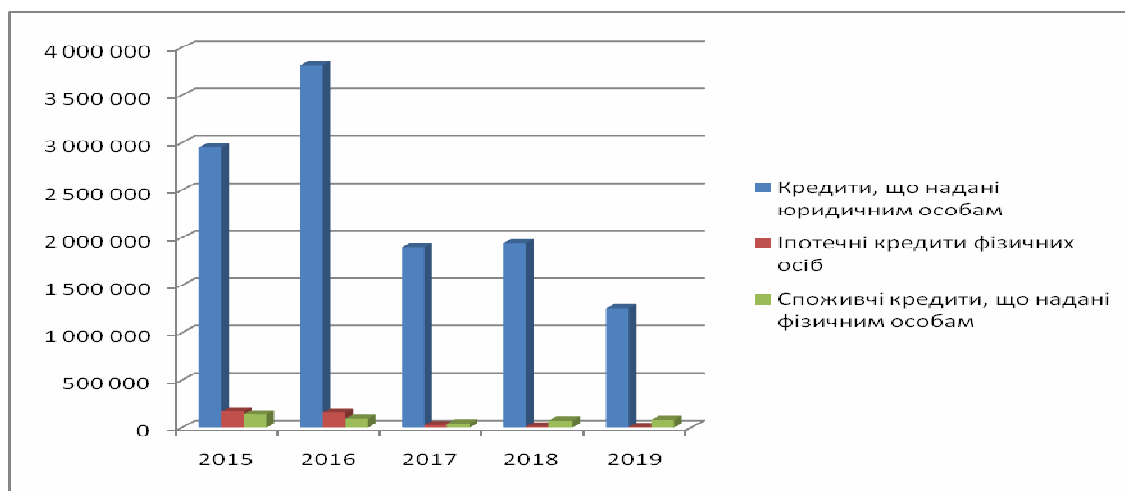
Аналіз кредитного портфеля (табл. 2) за позичальниками демонструє клієнтську орієнтованість банку.

Таблиця 2.
Аналіз кредитного портфеля банку «Креді Агріколь» за видами позичальників

Кредити та заборгованість клієнтів	Питома вага, %				Темп приросту, %		
	2016	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Кредити, що надані юридичним особам	108,68	94,25	92,67	86,85	8,46	9,95	0,37
Іпотечні кредити фізичних осіб	1,50	0,47	0,45	0,41	-60,70	7,09	-3,81
Споживчі кредити, що надані фізичним особам	12,62	15,83	17,33	20,66	56,88	22,42	27,62
Резерв під очікувані кредитні збитки	-22,80	-10,55	-10,45	-7,91	-42,12	10,76	-18,94
Усього кредитів та заборгованості клієнтів за мінусом резервів	100,00	100,00	100,00	100,00	25,07	11,82	7,09

*Джерело: обраховано авторами на основі [26]

Результати проведеного аналізу свідчать про найбільшу частку у кредитах та заборгованості клієнтів у банку "Креді Агріколь", що надані юридичним особам. Однак питома вага кредитів юридичним особам зменшується з року в рік, а ось частка споживчих кредитів фізичним особам збільшується. Можна сказати, що банк "Креді Агріколь" у своїй діяльності більше орієнтується на юридичних осіб. Темп приросту резерву під очікувані кредитні збитки/зменшення корисності кредитів дає змогу говорити про те, що банк «Креді Агріколь» є досить впевненим у своїх клієнтах, він довіряє своїй методиці аналізу кредитоспроможності позичальників. Що демонструє динаміка цього показника.

Рис. 1. Динаміка знецінених (дефолтних) кредитів у банку «Креді Агріколь» протягом 2015-2019 років, тис. грн

*Джерело: розроблено авторами на основі [26]

Результати проведеного аналізу динаміки знецінених кредитів протягом 2015-2019 років, представлений на рис. 1, демонструє спадаючу динаміку кількості знецінених кредитів у банку «Креді Агріколь» з року в рік. Особливо наочно ця тенденція простежується за іпотечними кредитами, наданими фізичним особам. Їхня кількість зменшується кожного року, що є свідченням високого рівня аналізу кредитоспроможності позичальників.

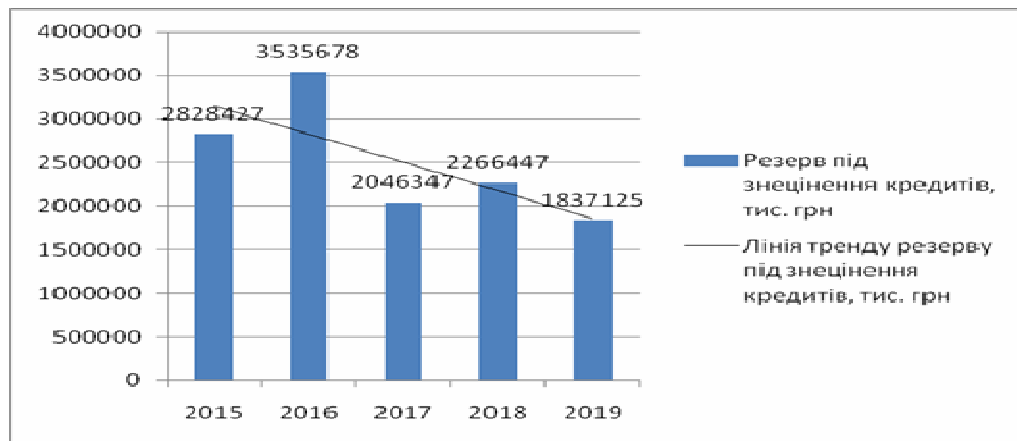
Вагомим свідченням ефективного аналізу кредитоспроможності позичальників банку також є аналіз складу процентних доходів банку та визначення ролі кредитів у цих доходах. Його результати (табл. 3) підтверджують проведення банком ефективною кредитною політикою та якісного аналізу кредитоспроможності позичальників, адже саме процентні доходи від кредитів та заборгованості клієнтів складають найбільшу питому вагу у процентних доходах банку "Креді Агріколь" та приносять суттєвий відсотковий дохід банку.

Таблиця 3.
Аналіз процентних доходів банку «Креді Агріколь» та визначення ролі кредитів та заборгованості клієнтів у них

Процентні доходи	Питома вага, %				Темп приросту, %		
	2016	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Кредити та заборгованість клієнтів	85,64	86,25	89,56	87,15	1,07	35,9	11,5
Короткострокові розміщення в НБУ	12,35	7,21	4,44	6,60	-41,39	-19,3	70,3
Цінні папери в портфелі банку, які обліковуються за СВІСД	1,37	4,42	3,67	4,37	224,4	8,83	36,2
Кореспондентські рахунки в інших банках	0,53	1,89	2,12	1,74	254,2	47,3	-6,01
Кошти в інших банках	0,12	0,23	0,20	0,14	97,7	12,6	-21,0
Усього процентних доходів	100	100	100	100	0,34	30,9	14,6

*Джерело: розроблено автором на основі [26]

Високі відсоткові доходи можуть бути результатом високих відсоткових ставок за кредитами, тому необхідно провести ще й аналіз проблемної заборгованості банку. Для того, щоб пересвідчитися, що варто розглядати методику аналізу кредитоспроможності позичальника, яку використовують у банку «Креді Агріколь», потрібно зосередити увагу на динаміці зміни суми резерву під знецінення кредитів протягом декількох років (рис. 2). Адже банк формує свої резерви залежно від суми знецінених кредитів. Якщо таких кредитів не багато, то і резерв менший, що свідчить про досконалий аналіз кредитоспроможності позичальників.

Рис. 2. Динаміка суми резерву під знецінення кредитів у банку «Креді Агріколь» протягом 2015-2019 років, тис. грн

*Джерело: розроблено авторами на основі [26]

Загальний тренд показує, що банк зменшує резерв під знецінення кредитів протягом даних років. А це вже є свідком того, що сума знецінених кредитів зменшується, а отже, методика аналізу кредитоспроможності позичальника є на високому рівні.

Також для доцільності розгляду методики кредитоспроможності саме банку «Креді Агріколь» потрібно подивитися не лише на процентні доходи банку, але й саме на чистий процентний дохід, який демонструє ефективність діяльності банку з накопичення доходу, а оскільки найбільше відсоткових доходів банк отримує саме від кредитів та заборгованості, то це буде ще й свідченням гарного аналізу кредитоспроможності позичальників, у тому випадку, якщо банк отримує чистий процентний дохід, а не збиток.

Вищезазначене підтверджує доцільність використання методики аналізу кредитоспроможності позичальників банку «Креді Агріколь», адже він створює високий відсотковий дохід, а особливо за кредитними операціями.

В банку «Креді Агріколь» аналізу кредитоспроможності позичальника проводиться за зарегламентованим Положенням про проведення оцінки фінансового стану позичальників. Аналітиками визначається фінансовий стан позичальника та його фінансовий клас. У даному банку існує спеціальна програма, яка використовує прийняту в сучасній міжнародній практиці методику фінансового аналізу. Також дана програма встановлює зв'язок між стандартами групи «Креді Агріколь» та нормативно-правовими актами НБУ. Варто також сказати про те, що при оцінці кредитоспроможності позичальників не враховується рейтинг країни, в якій веде свою діяльність позичальник. А ось рейтинг групи пов'язаних компаній, так само як і наявність факту дефолту буде відігравати значну роль при прийнятті рішення про надання кредиту. Звичайно, внутрішній рейтинг самого клієнта обов'язково буде братися до уваги під час аналізу. Юридичні особи повинні подавати до банку свої квартальні фінансові звіти, щоб працівники банку мали змогу оцінити їх діяльність. Насправді, процес оцінки кредитоспроможності у банку «Креді Агріколь» є досить тривалим, адже він

проводиться не лише на початку під видачі кредиту, але й протягом усієї співпраці банку з клієнтом. Під час видачі кредиту менеджери готують договори, юридичний підрозділ перевіряє достовірність документів, потім укладається кредитний договір, укладається договір застави, страхування або ж поруки, а вже потім безпосередньо відбувається видача кредитних коштів. Висококваліфікованими співробітниками ведеться супроводження кредиту. Вони перевіряють, чи відповідно до цільового призначення використовуються надані кошти, проводиться постійний моніторинг фінансового стану клієнта, стану застави. Також перевіряється виконання зобов'язань, які передбачені договором. Цікавим моментом є те, що аналіз кредитоспроможності позичальника у даному банку спирається на більш зарубіжні методики. У процесі аналізу велика увага приділяється не лише кількісним, але й якісним показникам. Дуже громіздкий масив інформації використовується при аналізі. Наприклад, варто визначити структуру кінцевих власників бізнесу, схему, за яким ведеться господарська діяльність у випадку з юридичними особами. У «Креді Агріколь» перевіряється навіть наявність зв'язаних осіб та рівень їхньої взаємодії. Щодо кількісних показників, то перевіряється структура активів та зобов'язань даного позичальника, а також ліквідність бізнесу. До уваги беруться фінансові результати діяльності клієнта. Під час оцінки кредитоспроможності також треба аналізувати рентабельність та ефективність діяльності позичальника. Політика банку «Креді Агріколь» націлена на довгострокові відносини з позичальником, тому до уваги береться перспектива розвитку бізнесу клієнта. Тобто банк проводить дуже ретельне дослідження можливості погашення клієнтом боргу. Менеджерами також проводяться виїзні перевірки на місця ведення бізнесу, для того, щоб на власні очі пересвідчитися, чи правдиву інформацію надав клієнт. Отже, аналіз кредитоспроможності позичальника у банку «Креді Агріколь» базується на аналізі фінансового стану.

ВИСНОВКИ

Отже, виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновок про те, що одне з найважливіших завдань, яке стоїть перед банківською системою України є саме ефективний аналіз кредитоспроможності різних видів позичальників. Адже кредитні операції зазвичай приносять найбільший дохід банку, проте і основні ризики. При наданні кредиту дуже важливим є правильне обрання методу кредитування, а також перевірка спроможності позичальника дотриматися умов заздалегідь укладеної кредитної угоди. Це є запорукою успішного результату кредитної операції. Достовірна оцінка кредитоспроможності є особливо насущним питанням в умовах кризової економіки. Адже в такий період кількість тих, хто має можливість погасити бажаний кредит, різко падає. Тому завданням кожного банку є вміння правильно та ефективно оцінити кредитоспроможність кожного клієнта, незважаючи на те, чи це юридична особа, чи фізична особа.

Під час формування своєї кредитної політики банк повинен мінімізувати кредитні ризики, забезпечити правильно сформований портфель. Банк має отримувати прибуток від своїх кредитних операцій, а не сприяти нарощуванню безнадійної заборгованості та натиску на резерви. Неправильна оцінка кредитоспроможності позичальників може завдати невиправних наслідків не лише окремому банку, але й банківській системі окремої країни в цілому.

Література.

1. Корнійчук Л. Я. Історія економічної думки України: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2004. 431 с.
2. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2004. 280 с.
3. Реверчук С. К. Банківське кредитування / за ред. С.К. Реверчука. Київ: Атіка, 2008. 648 с.
4. Галасюк В. Оцінка кредитоспроможності позичальників: що оцінюємо? Вісник Національного банку України. 2007. № 5. С. 54-56.
5. Гідулян А. Поліпшення методики оцінки кредитоспроможності позичальників. Вісник НБУ. 2012. № 1. С. 53.
6. Панова Г. С. Кредитная политика коммерческого банка. М. : ДИС, 1997. 464 с.
7. Банківська енциклопедія. [Ред.-упоряд. А. М. Мороз]. Київ : Ельтон, 2008. 328 с.
8. Анализ платежеспособности предприятий и организаций: практическое руководство для государственных и иных предприятий / [В.М. Янишевська, В.Т. Севру, Т.Е. Лукачер]. М.: ИНФРА-М, 1991. С. 5-47.
9. Гроші та кредит: підручник / [М.І. Савлук, А.М.Мороз, М.Ф.Пуховкіна та ін.]; за заг. ред. М.І.Савлука. Київ: КНЕУ, 2001. 450 с.
10. Бланк И. А. Словарь - справочник финансового менеджера. Київ: "Ника-Центр". 1998. 480 с.
11. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учета. М. : Финансы и статистика, 2010 (перезд.). 496 с.
12. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку. Київ: КНЕУ, 2004. 468 с.
13. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : навч. посіб. Київ : Знання, КОО, 2000. 215 с.
14. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник. Львів: ДУ Львівська політехніка, 2002. 116 с.
15. Ильясов С.М. Об оценке кредитоспособности банковского заемщика. Деньги и кредит. 2005. № 9. С. 28-35.
16. Словник-посібник економічних термінів. [О. М. Дрозд, В. В. Дубічинський, А. С. Д'яков та ін.] за ред. Т. Р. Кияка. Київ: Вид. Дім "KM Academia", 2010. 264 с.

17. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера. [Р.С. Дякова, А.В. Бохан, В.М. Горбаль та ін.]. Київ : Міжнародна економічна фундація, 2002. 704 с.
18. Сахарова М. О. К вопросу о кредитоспособности предприятий . Деньги и кредит. 2007 (переизд.). № 3. С. 19–26.
19. Хрестинин В. В. Финансовое состояние как фактор кредитоспособности предприятия. Вестник Московского университета. 2006. № 6. С. 3–24.
20. Поездник А. И. Анализ и внутрибанковский контроль кредитоспособности заемщика : автореф. дис. канд. эконом. наук. М.: 2007. 23 с.
21. Економічний словник [Й. С. Завадський, Т. В. Осовська, О. О. Юшкевич]. Кондор, 2006. С. 157.
22. Положення про порядок формування та використання резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків. Постанова Правління Національного банку України від 25 січня 2012 р. 2012. № 23.
23. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Правління Національного банку України від 30 червня 2016 р. 2016. N 351.
24. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Правління Національного банку України від 5 грудня 2019 р. 2019. № 147.
25. Про банки і банківську діяльність : Закон України: за станом на 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. (Дата звернення 23.03.2020).
26. Офіційний сайт банку «Credit Agricole Ukraine». URL : <https://credit-agricole.ua/o-banke/pro-credit-agricole-ukraine/pro-credit-agricole-ukraine-2008>. (Дата звернення 10.04.2021).

References.

1. Korniiichuk, L. Ya. (2004), *Istoriia ekonomichnoi dumky Ukrainy: navch. Posibnyk* [History of economic thought of Ukraine: textbook], KNEU, Kyiv, Ukraine, P. 431.
2. Prymostka, L.O. (2004), *Finansovyi menedzhment banku: navch. posib.* [Financial management of the bank: textbook], KNEU, 2004. Kyiv, Ukraine, P. 280.
3. Reverchuk, S. K. (2008), *Bankivske kredyuvannia* [Bank lending], ed. S.K. Reverchuk, Atika, Kyiv, Ukraine, P. 648.
4. Halasiuk, V. (2007), “Assessing the creditworthiness of borrowers: what do we assess?”, *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, vol. 5, pp. 54-56.
5. Hidulian, A. (2012), “Improving the methodology for assessing the creditworthiness of borrowers”, *Visnyk NBU*, vol. 1, p. 53.
6. Panova, G. S. (1997), *Kreditnaja politika kommercheskogo banka* [Credit policy of a commercial bank], DIS, Moscow, Russia, P. 464.
7. *Bankivska entsyklopediia* [Banking encyclopedia], Editor AM Moroz], Elton, 2008. Kyiv, Ukraine, P. 328.
8. Janishevs'ka, V.M. Sevru, V.T. and Lukacher, T.E. (1991), *Analiz platezhesposobnosti predpriyatij i organizacij: prakticheskoe rukovodstvo dlja gosudarstvennyh i inyh predpriyatij* [Analysis of the solvency of enterprises and organizations: a practical guide for state and other enterprises], INFRA-M, Moscow, Russia, pp. 5–47.
9. Savluk, M.I. Moroz, A.M. Pukhovkina, M.F. and others (2001), *Hroshi ta kredyt: pidruchnyk* [Money and credit: a textbook], KNEU, Kyiv, Ukraine, P. 450.
10. Blank, IA (1998), *Glossary - directory of financial manager* [Glossary - a directory of financial managers], “Nyka-Tsentr”, Kyiv, Ukraine, P. 480.
11. Sokolov, Ja. V. (2010), *Osnovy teorii buhgalterskogo ucheta* [undamentals of accounting theory], *Finansy i statistika*, Moscow, Russia, P.496.
12. Prymostka, L.O. (2004), *Finansovyi menedzhment u banku* [Financial management in the bank], KNEU, Kyiv, Ukraine, P. 468.
13. Lahutin, V. D. (2000), *Kredyuvannia: teoriia i praktyka: navch. posib.* [Lending: theory and practice: textbook], Znannia, KOO, Kyiv, Ukraine, P. 215.
14. Zahorodnii, A.H. Vozniuk, H.L. and Smovzhenko, T. S. (2002), *Finansovyi slovnyk* [Financial dictionary], DU Lvivska politekhniky, Lviv, Ukraine, P. 116.
15. Il'jasov, S.M. (2005), “On the assessment of the creditworthiness of a bank borrower”, *Den'gi i kredit*, vol. 9, pp. 28-35.
16. Drozd, O. M. Dubichynskiy, V. V. Diakov, A. S. and others (2010), *Slovnyk-posibnyk ekonomichnykh terminiv* [Dictionary-guide of economic terms], ed. T. R. Kiyaka, Vyd. Dim “KM Academia”, Kyiv, Ukraine, P. 264.
17. Diakova, R.S. Bokhan, A.V. Horbal, V.M. and others (2002), *Entsyklopediia biznesmena, ekonomista, menedzhera* [Encyclopedia of businessman, economist, manager], Mizhнародna ekonomichna fundatsiia, Kyiv, Ukraine, P. 704.
18. Saharova, M. O. (2007), “On the question of the creditworthiness of enterprises”, vol. 3, pp. 19–26.
19. Hrestinin, V. V. (2006), “Financial condition as a factor in the creditworthiness of an enterprise”, *Vestnik Moskovskogo universiteta*, vol. 6, pp. 3–24.

20. Poezdnik, A. I. (2007), "Analysis and intrabank control of the borrower's creditworthiness", Ph.D. Thesis, Moscow, Russia, P. 23.
21. Zavadskyi, Y. S. Osovska, T. V. and Yushkevych, O. O. (2006), *Ekonomichnyi slovnyk* [Economics vocabulary], Kondor, Kyiv, Ukraine, P. 157.
22. National Bank of Ukraine (2012), Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated June 25, 2012. 2012. No. 23 "Regulations on the procedure for the formation and registration of reserves for the collection of possible payments for credit operations of banks".
23. National Bank of Ukraine (2016), Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine dated 30 April 2016. No 351 "Regulations on the approval by Ukrainian banks of the size of the credit risk for active banking operations".
24. National Bank of Ukraine (2019), Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine from 5th December 2019. No. 147 "Regulations on the approval by Ukrainian banks of the size of credit risk for active banking operations".
25. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "About banks and banking activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (Accessed 23 March 2021).
26. Official site for the bank "Credit Agricole Ukraine", available at: <https://credit-agricole.ua/o-banke/pro-credit-agricole-ukraine/pro-credit-agricole-ukraine-2008>. (Accessed 10 Apr 2021).

Стаття надійшла до редакції 20.05.2021 р.